

De stoutmoedige diefte

van het Lam Gods

Centrum voor Kunst en Cultuur Sint-Pietersabdij Gent
(29/9-7/1/96)

In de nacht van 10 op 11 april 1934 worden twee panelen van het wereldberoemde retabel van de gebroeders Van Eyck "De aanbidding van het Lam Gods" gestolen uit de Sint-Baafskathedraal te Gent. Tot op heden is één van de panelen nog steeds zoek. Van 29 september t/m 7 januari 1996 loopt in de Sint-Pietersabdij een tentoonstelling over deze "stoutmoedige diefte".

Het is 7 uur, woensdagmorgen, 11 april 1934, als één van de onderkosters van de Gentse Sint-Baafskathedraal in de Vijdtkapel het gordijn voor het retabel van "Het Lam Gods" opent. Op de plaats van de grisaille van Sint-Jan en de Rechtvaardige Rechters gaapt een gat. Het nieuws van de diefstal verspreidt zich als een stroomvuur door de stad en al snel vult de Vijdtkapel zich met nieuwsgierigen. De volkstoeloop is zo massaal dat de commissaris van de gerechtelijke politie besluit later op de dag terug te komen om de "eerste vaststellingen" te doen. Op 1 mei komt op het Bisschoppelijk paleis een brief toe: "Wij hebben het voorrecht u mee te delen dat wij beschikken over de twee schilderijen van Van Eyck, die in de hoofdkerk van uw stad werden ontvreemd". De persoon die tekent met D.U.A., vraagt 1 miljoen frank losgeld voor het paneel van de "Rechtvaardige Rechters". Om zijn solvabiliteit te bewijzen, bezorgt hij de grisaille van Sint-Jan terug. Op zondag 25 november krijgt de Wetterse wisselagent Arsène Goedertier, tijdens een politieke meeting in Dendermonde, een hartaanval. Op zijn sterfbed vertelt hij zijn vriend en raadsman Georges De Vos: "Ik alleen weet waar 'Het Lam Gods' zich bevindt... in mijn bureau... schuifken..." de rest van zijn geheim neemt hij mee in zijn graf.

Toen Karel Mortier, ere-hoofdcommissaris van Gent, pakweg 30 jaar terug het gerechtelijk dossier van de diefstal in handen kreeg, geloofde hij zijn eigen ogen niet: "Ik ontdekte enorme hiaten en diverse procedurefouten. Van een onderzoeksrichter is in het hele dossier geen spoor te vinden! Belangrijke getuigen worden pas jaren later verhoord! De commissaris doet pas 's avonds de eerste vaststellingen en meldt dan laconiek dat hij 'geen sporen heeft gevonden'! Het gerecht neemt geen foto's... de pers gelukkig wel. Deze persfoto's hebben mij een schat aan informatie verstrekt." Karel Mortier startte zijn eigen

Karel Mortier voor de Gentse Sint-Baafskathedraal (foto Marc Devos)

onderzoek, een zoektocht naar de waarheid én de Rechtvaardige Rechters. Zijn bevindingen schreef hij neer in "Dossier Lam Gods" dat vorig jaar verscheen bij de Stichting Mens en Cultuur. De opbouw van het boek is ook terug te vinden in de tentoonstelling "De stoutmoedige diefte van het Lam Gods". De zwerftocht van het retabel doorheen de eeuwen, de diefstal, het onderzoek met zijn vele blunders en de zoektocht naar het verdwenen paneel van de Rechtvaardige Rechters worden er evocert. De bezoeker wordt speurder in "Vlaanderens grootste thriller" en... misschien duikt dit najaar het verdwenen paneel wel weer op. Voor Karel Mortier komt slechts één zoekplaats in aanmerking: de Sint-Baafskathedraal. MCB

20 vrijkaarten

Praktische informatie
"De Stoutmoedige diefte van het Lam Gods" van 29 september t/m 7 januari 1996
Centrum voor Kunst en Cultuur Sint-Pietersabdij, Sint-Pietersplein 9, 9000 Gent, 09/222.07.62.
Open: dinsdag tot zondag van 10 tot 17u. (niet op 25,26/12 & 1,2/1/96).
Toegang: 150,-BF, reductie 120,-BF, combinatie-ticket bezoek Lam Gods resp. 200,-160,-BF.

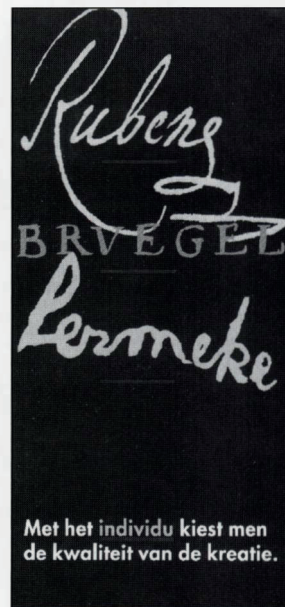
Grafische vormgevers: een vak apart

Grafische vormgeving is een zeer ruim begrip. Grafische en visuele ontwerpers houden zich onder andere bezig met affiches, drukwerk, tentoonstellingsstanden, signalisatie, pictogrammen maar ook met tv-generieken, allerhande verpakkingen, en niet te vergeten de huisstijl binnen de "corporate identity". Niet alleen de zakenwereld, maar ook de culturele instellingen zijn zich in vormgeving gaan interesseren. Een beetje theater of operahuis heeft tegenwoordig een huisstijl ter ondersteuning van het imago.

In de jaren vijftig was grafische vormgeving nauw gelieerd met de publiciteit. De eerste Belgische beroepsvereniging heette nogal pompeus "Chambre Belge des Artistes et Artisans Publicitaires". Een naam springt er toch wel uit in die periode en dat is die van Julian Key. Nadien ontstaan er allerhande beroepsunies waarin de grafische ontwerpers meestal een minderheid vormen. Midden de jaren tachtig ontstaat "Grafische Vormgevers Vlaanderen". Dit is het resultaat van jarenlange pogingen om binnen Febelgra, de toen nog unitaire federatie van de grafische industrie, een volwaardige vertegenwoordiging te krijgen. In 1987 ziet de "beroepsvereniging Grafische Vormgevers v.z.w." (bGV) het levenslicht. In een gesprek met voorzitter Frank Andries wordt dat niet ontkend. Het is bijvoorbeeld niet evident dat bedrijven of culturele instanties meteen naar een grafisch ontwerper toestappen. En in de verschillende managementsopleidingen is er niet meteen zo iets als grafische vormgeving opgenomen. Zeker inzake het ontwikkelen van een huisstijl, maar ook voor kleinere opdrachten, is het belangrijk om de juiste man op de juiste plaats te ontmoeten: de contactpersoon die én beslissingen kan nemen én voeling heeft met vormgeving. Frank Andries: "Als een bedrijf wil dat er kwaliteit afgeleverd wordt dan moet het openstaan voor die creatieve dialoog. Het is mijn ervaring dat hoe meer deuren je moet passeren, hoe groter de creatieve vervlakking binnen een opdracht wordt. Ik zou er zelfs voor pleiten om bijvoorbeeld, niet alleen in de opleiding van pr-mensen een deel vormgeving te integreren. Op die manier kan grafische vormgeving echt een deel worden van de bedrijfscultuur". De bekendheid van het beroep bij het grote publiek, het

bedrijfsleven en bij de overheid, is zoals gezegd nog niet voldoende uitgewerkt. Er bestaat ook geen eenduidige opleiding: vormgevers zijn ofwel creatief-esthetisch ofwel analytisch-technisch geschoold. Veel hangt van hen zelf af. Hoe ze zich profileren of ze minimale kennis hebben van marketing bepaalt in grote mate het verloop van hun carrière. En zoals het ook in andere beroepen gaat is de herkenbaarheid ervan recht evenredig met de opleiding die er aan voorafgaat. Hoe minder die gestructureerd is, hoe minder de finaliteit van grafisch ontwerper als een "echt" vak beschouwd wordt. De bGV groepeert niet alleen alle vormgevers, of ze nu een zelfstandige praktijk hebben dan wel in dienstverband werken, maar ook diegenen die een onderwijsopdracht hebben en de laatstejaars studenten kunstonderwijs. De bGV wil vooral de ontwikkeling van het vak en een professionele uitoefening ervan, ondersteunen en promoten. Met die opdracht is het dus geen soort orde maar een echte beroepsvereniging. Heel recent nog bracht de vereniging een brochure uit inzake ontwerpwedstrijden met een aantal praktische richtlijnen. Die is zowel bedoeld voor de deelnemers als voor de organisatoren van dergelijke wedstrijden. Het document in kwestie is duidelijk een middel om het beroep beter bekend te maken bij private en openbare opdrachtgevers. Opdrachten worden daarin teruggebracht in de algemene context van de grafische vormgeving. Die is een wezenlijk onderdeel van een communicatiestrategie, wat inhoudt dat zowel de voorafgaande briefing, de jurering als de gehele opvolging duidelijk moeten aangegeven worden. Maar ook buiten dergelijke wedstrijden heeft het vak nood aan continue bijscholing en informatie. De

bGV kwijt zich onder andere van deze taak door de uitgave van een driemaandelijkse vak-infodossier (uitsluitend voor de leden). Ieder jaar worden vormgevers, vormnemers en zij die zich aan plagiaat durven wagen, bekroond met een bGV-prijs.

De vereniging staat ook in voor de promotie van het vak, door interne en externe informatieverstreking en de vertegenwoordiging op binnen- en buitenlandse manifestaties. Andries: "We willen vormgeven met visie. Er zit in onze hele omkadering van het beroep wel degelijk een soort strategie. Wat is grafische vormgeving? Welk rendement kan ze voor een bepaald bedrijf of instelling genereren? Hoe werk je met grafische vormgevers? Naarmate we die vragen beter beantwoorden, wordt het vak ook aantrekkelijker. We moeten niet bang zijn om met potentiële opdrachtgevers te spreken in termen van marketing, in de zin van return on investment. Maar anderzijds blijven we creatieven, we zijn geen accountants. We werken aan en in de communicatie maar met een persoonlijke en uitgekende vormtaal. Dat is een stapje verder dan de reclamewereld want er is een langere termijn inbreng. Uiteindelijk heeft de grafische ontwerper een maatschappelijke en culturele verantwoordelijkheid. Zo situeert hij zich dan in de buurt van het auteursdesign en de kunst". GERRIT SIX